

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
FIN-00102 EDUSKUNTA

stv@riksdagen.fi

Viite
HE 230/2020 vp

Yhteyshenkilö
Osastopäällikkö Bengt Michelsson, puh. +358 (0)18 25260
bengt.michelsson@regeringen.ax

Asia
**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ
LAEIKSI TERVEYDENHUOLTOLAIN JA
SOSIAALIHUOLTOLAIN MUUTTAMISESTA
HE 230/2020 vp**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä HE 230/2020 vp eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta.

Lainsäädäntövalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 12 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat terveyden- ja sairaanhoitoa 27 §:n 24, 29 ja 30 kohdassa säädetyn poikkeuksin. Itsehallintolain 18 §:n 13 kohdan mukaan myös sosiaalihuolto kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 23 §:n mukaan itsehallintoviranomaiset huolehtivat maakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvien asioiden hallinnosta.

Itsehallintolain 27 §:n 34 kohdan mukaan valmius poikkeusolojen varalta kuuluu valtakunnan toimivaltaan.

Tasavallan presidentin asetuksella poikkeusoloihin varautumista koskevien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa (900/2000) säädetään siitä, mitkä viranomaiset huolehtivat poikkeusoloihin varautumista koskevista tehtävistä. Ahvenanmaan maakunnassa niistä valtakunnan viranomaisille kuuluvista valmistelevista hallintotehtävistä ja muista valmistelevista tehtävistä, jotka kuuluvat väestönsuojeluun, huoltovarmuuteen tai yleiseen poikkeusoloihin varautumiseen, huolehtivat valtakunnan ja maakunnan viranomaiset yhdessä siten kuin kyseisessä asetuksessa säädetään. Asetuksessa säädettyjä tehtäviä varten on valmiusasioiden yhteistyövaltuuskunta, jota johtavat maaherra ja maaneuvos. Valtuuskuntaan kuuluu maakunnan ja valtakunnan viranomaisten edustajia sen mukaan kuin valtuuskunnan työjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

Yhteistyövaltuuskunnan tehtävänä on:

- 1) valvoa ja yhteensovittaa valmiussuunnittelua ja huolehtia siitä, että valmiuslain 40 §:ssä tarkoitettuun poikkeusoloihin varautumiseen ryhdytään,
- 2) tehdä aloitteita poikkeusoloihin varautumiseksi sekä avustaa poikkeusoloihin varautumiseksi tehtävien suunnitelmien laatimisessa ja täytäntöönpanossa,
- 3) antaa lausuntoja periaatteellisesti tärkeissä kysymyksissä,
- 4) seurata hallinnon kehitystä yleisessä poikkeusoloihin varautumisessa,
- 5) käsitellä yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa huoltovarmuutta sekä varmuus- ja turvavarastoja koskevia asioita, sekä
- 6) käsitellä muita maakunnan valmiussuunnittelua, väestönsuojelua ja maakunnan johtokeskusta koskevia asioita.

Maakunnan hallituksen asiantuntijalausunto

Ahvenanmaan itsehallintolain (1991: 71) 28 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnalle erityisen tärkeästä laista on hankittava maakunnan lausunto ennen sen säätämistä. Maakunnan hallitus toteaa, että esitysluonnos oli lausuntokierroksella kaksi kertaa, mutta siitä ei silti pyydetty Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausuntoa. Muutenkaan vastuuministeriö ei ole ollut yhteydessä maakunnan hallitukseen valmistelun aikana. Sen vuoksi maakunnan hallitus katsoo, että itsehallintolain säännöstä ei ole noudatettu.

Sen takia on otettava huomioon se, että maakunnan hallituksella on ollut hyvin vähän aikaa lausuntonsa antamiseen.

Esityksessä ei käsitellä sen vaikutuksia Ahvenanmaalle.

Kuten yllä todetaan, sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua koskeva toimivalta on jaettu. Maakunta päättää itse sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä Ahvenanmaalla, kun taas valmius poikkeusolojen varalta kuuluu valtakunnan toimivaltaan. Ahvenanmaan maakunnassa valtakunnan viranomaisille kuuluvia valmistelevia hallintotehtäviä ja muita väestönsuojeluun, huoltovarmuuteen tai yleiseen poikkeusoloihin varautumiseen kuuluvia valmistelevia tehtäviä varten on valmiusasioden yhteistyövaltuuskunta, johon kuuluu sekä valtakunnan että maakunnan viranomaisia.

Näin ollen nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus merkitsee valmiusasioden osalta sitä, että Ahvenanmaalla otettaisiin käyttöön uusia poikkeusoloihin varautumista koskevia menettelyjä, jotka eivät ole voimassa olevan sopimusasetuksen mukaisia. Siksi maakunnan hallitus kysyy, että mitä lakiehdotuksella tavoitellaan Ahvenanmaan poikkeusoloihin varautumisen suhteen?

Ministeri

Annette Holmberg-Jansson

Osastopäällikkö

Bengt Michelsson

TIEDOKSI

Maaherra Peter Lindbäck, Ahvenanmaan valtionvirasto
Itsehallintopoliittinen lautakunta, Ahvenanmaan maakuntapäivät

Riksdagen
Social- och hälsovårdsutskottet
FIN-00102 RIKSDAGEN

stv@riksdagen.fi

Hänvisning
RP 230/2020 rd

Kontaktperson
Avdelningschef Bengt Michelsson, telefon +358 (0)18 25260
bengt.michelsson@regeringen.ax

Ärende

**YTTRANDE OM REGERINGENS PROPOSITION
TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL LAGAR OM
ÄNDRING AV HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSLAGEN
OCH SOCIALVÅRDSLAGEN RP 230/2020**

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott har bett om ett skriftligt sakkunnigyttrande om regeringens proposition RP 230/2020 rd till riksdagen med förslag till lagar om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och socialvårdslagen.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen (1991:71) för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet beträffande hälso- och sjukvård med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten. Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen hänförs även socialvård till landskapets lagstiftningsbehörighet. I enlighet med 23 § självstyrelselagen ankommer förvaltningen i angelägenheter som har hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet på självstyrelsemyndigheterna.

Enligt 27 § 34 punkten självstyrelselagen tillhör beredskap inför undantagsförhållanden rikets lagstiftningsbehörighet.

Bestämmelserna om vilka myndigheter som ska sköta de uppgifter som gäller beredskap för undantagsförhållanden finns i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (2000:80). De förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden ska i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i

enlighet med vad som bestäms i förordningen. För de uppgifter som avses i förordningen finns en samrådsdelegation för beredskapsärenden, som leds av landshövdingen och lantrådet. I delegationen ingår företrädare för landskapet och rikets myndigheter i enlighet med vad som bestäms närmare i arbetsordningen för delegationen.

Samrådsdelegationen har till uppgift att:

- 1) övervaka och samordna beredskapsplaneringen och se till att i 40 § beredskapslagen nämnda förberedelser för undantagsförhållanden vidtas,
- 2) ta initiativ till beredskap för undantagsförhållanden samt bistå vid utarbetande och verkställighet av planer för beredskapen,
- 3) avge utlåtanden i frågor av principiell vikt,
- 4) följa utvecklingen inom förvaltningen när det gäller den allmänna beredskapen för undantagsförhållanden,
- 5) i samråd med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsupplagringen, samt
- 6) handlägga övriga frågor som gäller beredskapsplaneringen, befolkningsskyddet och ledningscentralen i landskapet.

Landskapsregeringens sakkunnigyttrande

Enligt 28 § 2 mom. i självstyrelselagen (1991:71) för Åland ska i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet Åland utlåtande inhämtas av landskapet innan lagen stiftas. Landskapsregeringen konstaterar att utkastet till proposition i två omgångar varit på remiss, dock inte till Ålands landskapsregering. Någon annan kontakt under beredningen har inte heller tagits av ansvarigt ministerium. Landskapsregeringen anser därför att bestämmelsen i självstyrelselagen inte uppfyllts.

Landskapsregeringens yttrande ska därför ses i ljuset av en mycket kort tid för att avge yttrandet.

I propositionen berörs inte konsekvenserna för Åland.

Enligt ovan konstaterat är behörigheten gällande beredskapsplanering inom social-, hälso- och sjukvården delad. Landskapet beslutar själv hur social- och hälsovården organiseras på Åland emedan lagstiftningsbehörigheten för beredskap inför undantagsförhållanden tillhör riket. För de förberedande förvaltningsuppgifterna och de förberedande uppgifterna av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden finns i landskapet Åland samrådsdelegationen för beredskapsärenden som består gemensamt av rikets och landskapets myndigheter.

Föreliggande lagförslag innebär därmed att nya förfaranden gällande förberedelser i beredskapsärenden för undantagsförhållanden på Åland införs som inte är förenliga med gällande överenskommelseförordning. Landskapsregeringen frågar därför vad lagförslaget är avsett att innebära för beredskapsarbetet inför undantagsförhållanden på Åland?

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Avdelningschef

Bengt Michelsson

FÖR KÄNNEDOM

Landshövding Peter Lindbäck, Statens ämbetsverk på Åland
Självstyrelsepolitiska nämnden, Ålands lagting